

Territori

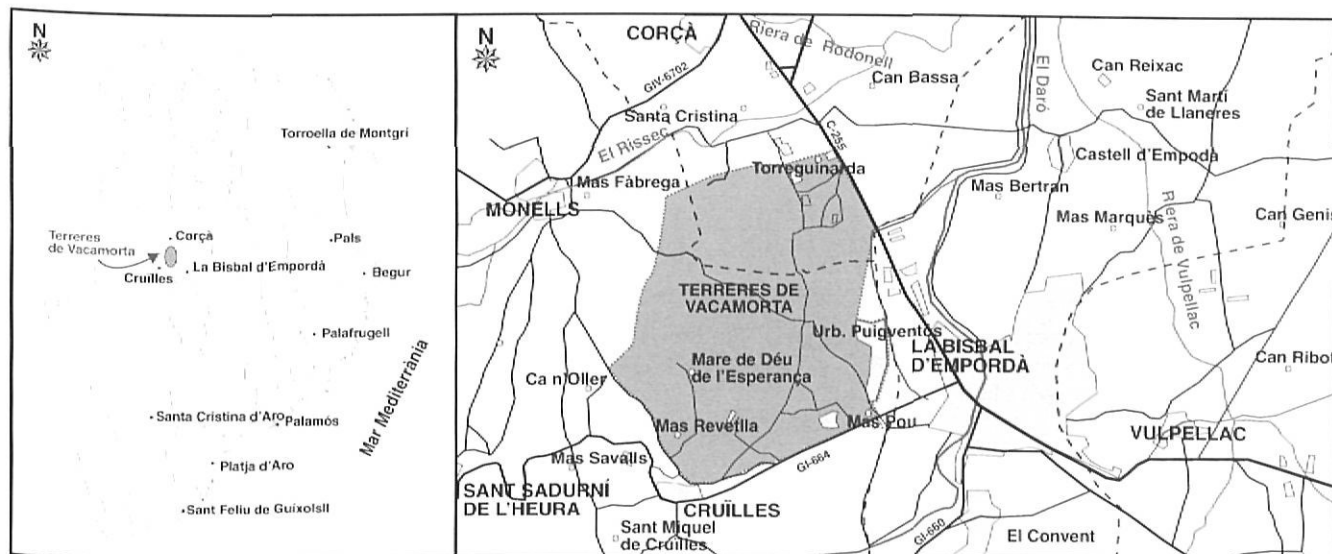
Les Terreres de Vacamorta, una zona humida en perill

Gabriel Mercadal - Esther Palomeras

Aspecte de l'estanyol de Puigventós l'any 1998. Actualment ha desaparegut per complet.

Les Terreres de Vacamorta, situades a cavall entre els municipis de Cruïlles i Corçà, són un important centre d'extracció d'argiles que a través de la seva mateixa activitat explotadora han originat diversos solcs que s'omplen d'aigua procedent de nivell freàtic. Amb el pas del temps, les basses abandonades han esdevingut estanyols naturalitzats on s'han instal·lat nombroses espècies animals i vegetals d'ambients lacustres, i ha esdevingut així una zona de gran interès ecològic. Malauradament, però, algunes d'aquestes basses s'estan reblint, una pràctica que comporta la destrucció de l'estanyol i per tant la pèrdua d'un elevat nombre d'organismes i, alhora, anul·la la possibilitat que aquest espai natural, construït indirectament per l'home, segueixi la seva dinàmica natural i es converteixi, en un moment de recessió d'espais lacustres, en un important refugi d'espècies associades a les zones humides.

Localització de les Terreres de Vacamorta al Baix Empordà.

Introducció

A la comarca del Baix Empordà els principals dipòsits d'argiles es concentren en una àrea anomenada Vacamorta situada dins els termes municipals de Corçà i Cruïlles. Es tracta d'una gran zona extractiva d'argiles (33,67 ha en explotació activa el juliol de 2002) que comprèn l'àrea situada entre la Torreguina, el mas Pou (a tocar de la urbanització Puigventós) i el mas Revetlla. Per accedir-hi es poden utilitzar diverses entrades, però les dues principals es troben a la carretera local GI-664 de Cassà de la Selva a la Bisbal, entre els km 16 i 17, a l'alçada de Cruïlles, i entre els km 20 i 21 a tocar de la urbanització de Puigventós.

L'origen d'aquests dipòsits d'argiles (lutites roges) cal buscar-lo en l'erosió i posterior sedimentació dels materials procedents de les Gavarres. Aquest procés se situa al Neogen, moment en què la plana empordanesa s'enfonsà respecte al massís i començà a rebre sediments de les formacions muntanyoses veïnes. Durant aquest període geològic s'aplegà gran quantitat d'argila, un material de textura molt fina i per tant molt impermeable, que va afavorir la creació d'una antiga zona humida que s'anà reblint amb el pas del temps. En aquest ambient lacustre, que va tenir lloc fa 1,6 a 23 Ma, molts animals hi quedaren atrapatats, i se n'han trobat alguns de fossi-

litzats en extreure l'argila. Són precisament aquests fòssils els que han donat nom a l'indret. Així doncs, el topònim de Vacamorta deu el seu nom als grans ossos d'una espècie d'elefant (*Deinotherium* sp.) que van ser trobats a mitjan segle passat (Solé Sabaris, 1957; Crusafont, 1962) i que els veïns d'aquestes contrades associaren als ossos d'una vaca morta.

Des de fa molt temps(1) les Terreres d'aquesta zona han estat explotades per l'home per tal d'obtenir la matèria primera per elaborar la coneguda ceràmica de la Bisbal. L'extracció de l'argila ha ocasionat una modificació en la configuració del territori que s'evidencia amb la presència de nombroses basses freàtiques. La permanència d'aigua en aquestes basses durant tot l'any propicia el desenvolupament de plantes aquàtiques que augmenten considerablement la biodiversitat d'un país essencialment mediterrani com és el nostre.

El mosaic generat per les zones entollades i els espais de vegetació mediterrània dels voltants crea diversos hàbitats que permeten la presència d'un important nombre de vertebrats. Segons els estudis(2) realitzats per la Unitat de Biologia Animal de la Universitat de Girona s'han detectat a Vacamorta cent trenta-nou tàxons, entre els quals hi ha sis espècies d'amfibis, vuit de rèptils, vint-i-una de mamífers i noranta-tres d'aus, mol-

tes de les quals són pròpies d'ambients palustres o de ribera.

El paisatge de la zona és, doncs, ple de contrastos i posa de manifest el traç evident de dues forces: l'una corresponent a la transformació per part de les activitats humanes i l'altra com a resultat de la capacitat reconstructiva de la dinàmica de la successió ecològica.

La legislació actual(3) obliga les empreses explotadores a restaurar el paisatge una vegada s'ha arribat al final del projecte extractiu. La restauració consisteix a reblir aquests grans forats amb material inert, i així es recuperen camps de conreu. A causa d'això, a la zona de Vacamorta trobem basses que estan en procés de rebliment i d'altres, anteriors a la legislació, on només actua la dinàmica de la successió. D'altra banda, la bassa situada a l'antiga terrera de Mas Revetlla ha estat restaurada com a zona humida i la terrera que actualment acull l'abocador comarcal s'està tapant amb residus Tipus I i II.

De tota manera, algun estanyol també s'ha reblert mitjançant deixalles, com en el cas de l'estanyol anomenat l'Abocador, que actualment ja és completament reblert. En aquest estanyol s'hi van abocar tota classe de deixalles i no es va prendre cap tipus de mesura per tal d'evitar la contaminació de l'aigua ni la percolació de lixivats, ni tan sols la sortida dels gasos produïts per la fermentació de la matèria orgànica.

La legislació actual obliga les empreses explotadores a restaurar el paisatge una vegada s'ha arribat al final del projecte extractiu

Per què són importants les zones humides per a les plantes aquàtiques?

Encara no fa 300 anys les zones humides eren molt comunes a les comarques litorals gironines i estaven poblades de diverses plantes aquàtiques i d'ambients humits que incrementaven enormement la diversitat florística d'un país essencialment mediterrani. Al principi del segle XVIII es va intensificar enormement la política estatal per tal de dessecar la majoria dels estanyos i aiguamolls existents més o menys pròxims als centres habitats (Bellocaire, Boada, Pals, Sils, Castelló d'Empúries, Ullastret...). La principal raó al·legada era la malentesa insalubritat de les aigües, ja que bona part de la població considerava els estanyos com el focus d'infecció i, per tant, els responsables de les grans epidèmies que periòdicament els delmaven. En tot cas, darrera la insalubritat de les aigües també hi havia l'afany d'aconseguir noves terres de conreu i de pastura de gran fertilitat.

La dessecació de les diverses zones humides ha comportat l'enrarament de les plantes aquàtiques o fins i tot la desaparició d'algunes espècies a Catalunya i a la península ibèrica.

Actualment, a les comarques gironines en resten molt poques, sobretot zones humides amb aigües permanents durant tot l'any, les quals són essencials per mantenir els hidròfits estrictes (plantes aquàtiques que no toleren la dessecació estival). Per tant, l'afavoriment de qualsevol àrea palustre pot ser vital per conservar la biodiversitat florística de la terra baixa mediterrània.

El cas de les Terreres de Vacamorta

El cas de Vacamorta representa, paradoxalment, l'afavoriment de la construcció d'una zona humida per part de l'home. L'extracció d'argila de les Terreres ha permès l'arribada del

Taula d'increment del nombre de plantes aquàtiques en els estanyos de les Terreres de Vacamorta des del 1997

Any	Hidròfits	Helòfits	Índex zones humides(Ih)*
1997	0	2	0,00
1998	1	2	2,65
2001	4	3	4,32
2001 + citació Gen. Cat (2001)(6)	5	3	4,65

*Índex proposat per Cirujano et al. (1992)

Valoració: 5,5 > Ih ≤ 6,5 zones humides amb importància estatal

Ih > 6,5 Zones humides d'importància europea

nivell frèatic fins a la superfície i, per tant, ha comportat la creació de diferents basses d'aigües permanents.

Aquests aiguamolls s'han anat revegetant gràcies a les diàspores portades pel vent o per les mateixes aus d'ambients humits que hi ha en aquest paratge i les zones humides pròximes, i s'ha creat així un sistema d'estanyos d'elevat interès natural.

— Les plantes aquàtiques

Des del 1997 el nombre d'hidròfits(4) i d'helòfits(5) que es desenvolupen en l'àrea d'estudi ha anat augmentant progressivament i, alhora,

ha augmentat la diversitat de l'espai. Si observem la taula d'increment de plantes aquàtiques podem observar com en aquests darrers anys ha augmentat l'índex de valoració de zones humides (Ih) proposat per un grup de botànics (Cirujano et al., 1992) capdavanters en l'estudi de les zones humides de la península ibèrica. Actualment és de 4,65, valor força proper al 5,5 considerat el mínim per identificar una zona humida com a zona d'importància estatal. Així doncs, si no es reblen les Terreres i s'evita la contaminació de l'aigua, en pocs anys les Terreres de Vacamorta es podrien convertir en

Les plantes aquàtiques dels estanyos de les Terreres de Vacamorta

— Hidròfits (plantes aquàtiques estrictes)

- Plantes superiors LLENGUA D'OCA (*Potamogeton nodosus*)
VOLANTI (*Ceratophyllum demersum*)
GLICERIA (*Glyceria fluitans*)
POTAMOGETON PECTINAT (*Potamogeton pectinatus*) [no vista](7)
- Algues ASPRELLA (*Chara vulgaris*)

— Helòfits (plantes amfibies: plantes aquàtiques arrelades amb la base submergida i els òrgans superiors aeris)

- Plantes superiors PLANTATGE D'AIGUA (*Alisma plantago aquatica*)
CANYS (*Phragmites australis*)
BALCA DE FULLA ESTRETA (*Thpha angustifolia*)

L'extracció de l'argila per a l'elaboració de la ceràmica de la Bisbal ha modificat sensiblement la configuració del territori

una reserva important de diverses plantes aquàtiques de les comarques literals gironines.

Els hidròfits que trobem a Vacamorta són plantes aquàtiques més o menys comunes però que amb la dinàmica actual de reblliment d'àrees palustres i de l'augment dels productes contaminants en la nostra xarxa hidrològica cada com s'enraïxen més.

— El futur de les Terreres com a zona humida

Com hem dit, la legislació vigent obliga a restaurar la zona afectada, un cop acabada l'explotació, per tal que quedi ben integrada en el conjunt natural que l'envolta. Així doncs, la restauració pot consistir en el rebli-

ment dels estanyols mitjançant àrids o mitjançant un abocador comarcal.

La «restauració» aplicada als estanyols de Vacamorta en els darrers 6 anys ha comportat la pèrdua del 50,1% de la superfície planimètrica

d'aigües lliures i el 32,4% de la vegetació ripària associada als estanyols. L'estanyol de Puigventós ha desaparegut per complet, del Cordat només en resta el 7% i l'Abecador ha perdut un 40% de la seva superfície total.

Evolució en els darrers 6 anys de la superfície planimètrica de les unitats paisatgístiques més singulars de Vacamorta

Unitat	1997	2002	% de diferència
Aigües lliures i vegetació aquàtica	4,23 ha	2,11 ha	-50,11
Vegetació ripària	3,00 ha	2,03 ha	-32,40
Abocadors il·legals	1,55 ha	1,08 ha	-30,32(8)
Zona activa d'explotació(9)	35,08 ha	33,67 ha	-4,02
Abocador comarcal	0,00 ha	6,45(10) ha	--

Font: Dades pròpies obtingudes mitjançant un sistema d'informació geogràfica. Vegeu també el mapa d'evolució del paisatge de les Terreres de Vacamorta.

Aspecte de l'estanyol Dentat durant el novembre de 2001.

A la fotografia es pot contemplar l'ufanós poblament de plantes aquàtiques.

Per què les Terreres de Vacamorta són una zona humida?

Els estanyols de les Terreres de Vacamorta situats al terme municipal de Corçà figuren en l'inventari de zones humides de Catalunya del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya [codi = Terreres de Vaca Morta 1270400]. Aquesta catalogació es basa en el compliment de la majoria dels criteris ecològics que són característics d'aquests espais naturals.

- Són zones importants per a la conservació d'espècies de fauna de l'annex 2 de la Llei 3/1998 de protecció dels animals, i de les successives Ordres d'ampliació de la relació d'espècies protegides.

- S'hi localitzen mostres significatives d'hàbitats naturals de zona humida, i especialment els que consten a l'annex I de la Directiva 92/43 CEE, relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres, modificat per la Directiva 97/62/CE, per la qual s'adapta al progrés científic i tècnic la Directiva 92/43 CEE (en endavant Directiva Hàbitats):

Vegetació d'aigua dolça

3140 vegetació de caròficies

3150 vegetació hidròfita arrelada

3290 gespes de gram d'aigua

Herbassars megafòrbics

6420 jonqueres mediterrànies

6431 herbassars megafòrbics nitròfils i humits

Bosc caducifolis i submediterranis

92A0 salzedes i omedes mediterrànies

Bosc esclerofil·les mediterranis

9340 alzinars

- S'hi ha observat la presència de diverses espècies de fauna de l'annex IV de la Directiva Hàbitats, com per exp.:

Gripau corredor (*Bufo Calamita*)

Rata pinyada pipistrel·la comuna (Pipistrellus pipistrellus)

Gripau d'esperons (*Pelobates cultripes*)

Tritó jaspiat (*Triturus marmoratus*)

Ratpenat orellut septentrional (Plecotus auritus)

Eriçó (*Erinaceus europaeus*)

Ratpenat (Ronolophus ferrumequium)

- Són zones importants com a refugi i hivernada d'ocells

- Constitueixen un biòtop-pont entre zones humides del Baix Empordà (Estany de Pals, les Closes Boues, Illa i resclosa de Canet, Resclosa d'Ullà, Rec del Molí o antic Riu Daró, etc.) i la Selva (antic Estany de Sils, prats de Sant Sebastià, restes de l'antic estanyol de Riudarenes...).

- Tenen especial interès per la seva aportació a la diversificació de la zona mediterrània de la qual formen part.

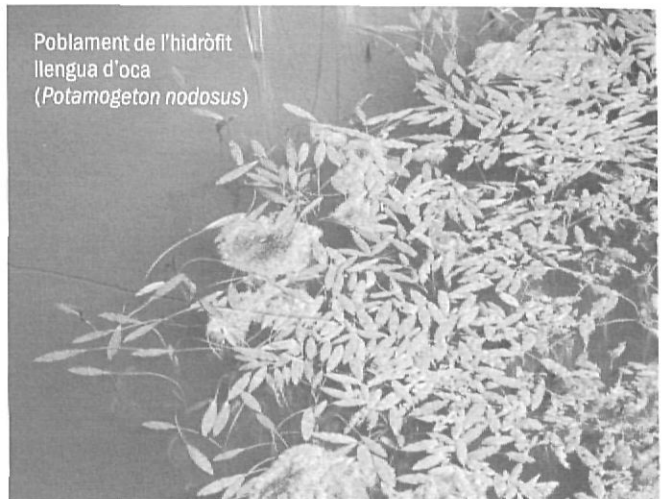
- Tenen especial singularitat hidrològica ja que es tracta d'una zona humida de nova creació, fruit d'una activitat realitzada per l'home.

Aquests requisits ecològics esmentats es compleixen arreu de la zona de Vacamorta (termes municipals de Cruïlles i de Corçà), per tant no entenem els criteris utilitzats per excloure els estanyols del terme municipal de Cruïlles de la zona humida de Vaca Morta 1270400 del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya.

Des de la construcció de l'abocador comarcal s'han detectat dos períodes de mortalitat de peixos als estanyols.

Poblament de l'hidròfit llengua d'oca (*Potamogeton nodosus*)

Accions i alteracions perjudicials en els estanyols

Els estanyols de Vacamorta han patit i continuen patint diverses accions amb efectes negatius per al seu medi físic i natural, ja que impliquen la seva contaminació. La pèrdua de la qualitat ambiental produeix diverses alteracions perjudicials, com la disminució de diversitat biològica.

Accions:

1. Rebliments amb materials inerts

A la majoria de les basses s'hi han realitzat rebliments més o menys importants. En cas que la dinàmica no s'aturi aquesta zona humida desapareixerà. Un exemple clar és el de l'estanyol de Puigventós, que presentava un aspecte magnífic l'any 1998 i que actualment ha desaparegut totalment.

2. Abocaments incontrolats de residus

Malauradament, per tal de reblir els estanyols també s'han utilitzats, puntualment i il·legalment, deixalles urbanes i industrials de tipus contaminant. Els residus han estat abocats directament sobre l'aigua sense cap tipus de prevenció.

D'altra banda, a la zona d'estudi també existeix encara un altre abocador il·legal proper a la vila de Cruïlles que s'ubica en una terrera no inundada.

3. Abocaments controlats de tipus I i II (l'abocador comarcal)

Inaugurat el 16 de setembre de l'any 2000, és un abocador de residus industrials T.I. i T.II com per exp.: residus inerts, terres contaminades d'hidrocarburs, restes d'animals d'experimentació de laboratori, llots de tractament de depuradores, coles, resines, ceres, lubricants, greixos residuals, equips electrònica rebutjats i d'altres. Està dissenyat per assumir una capacitat diària de fins a 300

tones i una capacitat total de 4.038.323 m³. Té abast comarcal però també hi poden abocar municipis de l'Alt Empordà i del Gironès. Aquest abocador no té planta de tractament de lixiviats, els quals, per tant, han de ser transportats a altres depuradores (Pascual, 2001).

Alteracions:

Els rebliments dels estanyols i les activitats associades representen un nombre elevat d'alteracions perjudicials pel medi ambient.

1. Pèrdua de diversitat biològica

El rebliment dels estanyols comporta la desaparició dels éssers vius associats a les zones humides els quals enriqueixen un element natural mediterrani com és el nostre.

2. Pèrdua de qualitat de l'aigua

L'abocament de matèria orgànica i de productes químics directament o indirectament a l'aigua disminueix la qualitat de l'aigua i afecta els organismes que habiten als estanyols.

3. Pèrdua de qualitat atmosfèrica

El trànsit continuat de camions de gran tonatge en un terreny format per partícules molt fines causa un augment important de partícules a l'atmosfera.

4. Impactes visuals

L'acumulació de deixalles crea un impacte visual negatiu.

5. Presència de males olors

L'acumulació de matèria orgànica en procés de fermentació i els productes químics destapats a l'aire lliure provoquen la presència de males olors a l'espai.

6. Alteracions acústiques

El pas continu de maquinària de gran tonatge produeix un augment de soroll incompatible en un espai natural.

Estat de conservació actual (juliol de 2002) dels estanyols de les Terreres de Vacamorta

Estanyol	Estat de conservació	Grau d'amenaça	Plantes aquàtiques	Observacions
Puigventós	desaparegut	desaparegut	no	desaparegut
Cordat	molt dolent	molt alt	sí	a punt de desaparèixer, reblert (7%)
Dentat	molt bo	alt	sí	presència puntual de peixos morts
Agró	molt bo	alt	sí	presència de substàncies d'origen orgànic a la superfície de l'aigua
Petit	moderat	alt	no	dessecat
Torre	dolent	molt alt	sí	reblert (10%)
Abeurador	moderat	molt alt	sí	a punt de desaparèixer, reblert (60%)
Revellla	bo	baix	sí	restaurat com a zona humida
Colomer	moderat	molt alt	sí	reblert (25%)
Nord	bo	molt alt	sí	pèrdua de la vegetació ripària (30%)
nova bassa de Puigventós	moderat	molt alt	sí	
basses temporàries	desaparegudes	desaparegudes	no	desaparegudes
Abocador (bassa)	reblert	reblert	no	reblert amb deixalles de tot tipus i reconvertit en un prat-conreu.

L'abocador oblidat

Aquesta foto fou realitzada a les Terreres de Vacamorta durant la primavera de 1998: un camió descarrega deixalles de tota mena dins una bassa que s'ha convertit en un veritable abocador. Entre els envasos de fertilitzants, les llaunes d'hidrocarburs, la matèria orgànica en descomposició, la runa i alguns electrodomèstics, s'hi observa l'aigua freàtica espessa i multicolor com a resultat de la barreja amb els productes derivats del petroli.

Actualment aquesta imatge ha quedat soterrada, la bassa ha estat reblerta i cap xemeneia, encarregada d'expulsar els gasos procedents de les fermentacions per evitar explosions, delata la seva presència. Fins i tot, el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya afirma que «[...] no té constància de la presència de cap dipòsit incontrolat de residus a les Terreres de Vacamorta [...]» amb data 7 de novembre de 2001 i com a resposta a les preguntes formulades pel Grup Parlamentari d'Iniciativa per Catalunya-Verds, el 8 d'octubre del mateix any.

Aspecte de la bassa anomenada "l'abocador" durant el 1997. A la fotografia es pot observar l'abocament sense control de tot tipus de residus.

Tot i que els valors naturals i culturals d'aquest espai són ben evidents i estan reconeguts per diversos col·lectius naturalistes i per les administracions (cal recordar que el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya té catalogats els estanyols del municipi de Corçà dins dels seu inventari de zones humides de Catalunya) l'única política que s'aplica a l'àrea d'estudi és el seu rebliment. El futur és, doncs, bastant fosc, ja que tot i l'esforç titànic que esta duent a terme la Plataforma Alternativa a l'Abocador de Cruïlles (PAAC) i diverses entitats naturalistes els tràmits legals per aturar aquesta dinàmica poden ser tan lents que quan arribin potser no quedarà res.

Per tal d'evitar desastres ecològics com el que està succeint a Vacamorta, caldria que la Generalitat de Catalunya especificqués en la llei sobre restauracions en explotacions que, en els casos en què aquestes originessin zones humides, el projecte de restauració hauria de consistir a mantenir-les.

Gabriel Mercadal és biòleg i membre del Grup de Recerca de Flora i Vegetació de la UdG.

Esther Palomeras és biòloga i membre de l'Associació Amics del Manol.

Notes

- (1) S'extreu argila de la zona des de temps immemorials; les primeres dades que tenim són de l'època romana a la vila de Corçà, on s'han trobat fòrns i peces per fer terrissa.
- (2) Dades facilitades l'any 1997.
- (3) Decret 343/1983 de 15 de juliol (Llei 12/81 de 24 de desembre)
- (4) Plantes aquàtiques estrictes que no toleren la dessecació estival.
- (5) Plantes amfibies; plantes aquàtiques arrelades amb la base submergida i els òrgans superiors aèris.
- (6) Nota: Generalitat de Catalunya (2001) indica de les Terreres de Vacamorta l'hidròfit (*Potamogeton pectinatus*), espècie que nosaltres no hem trobat.
- (7) Vegeu nota 6.
- (8) Aquesta ha disminuït visualment però no realment. L'any 2002 presenta menys ha d'abocadors il·legals pel fet que l'abocador (bassa) ja s'ha reblert del tot i per tant no s'aprecia, però les deixalles encara hi són.
- (9) ha utilitzades com a explotació d'argiles el juliol de 2002.
- (10) ha utilitzades com a abocador comarcal el juliol de 2002.

Bibliografia

- Cirujano, S.; Velayos Rodríguez, M.; Castilla Lattke, F & Gil Pinilla, M. 1992. *Criterios botánicos para la valoración de las lagunas y humedales españoles (península Ibérica y las islas Baleares)*. (ed.). Colección Titania. I.C.O.N.A. Madrid
- Crusafont, M. 1962. «Sobre la probable presencia del Mioceno continental en la cuenta del Ampurdán». *Actas del Tercer Congreso Internacional de Estudios Pirenaicos, Gerona 1958*, 57-65.
- Generalitat de Catalunya. 2001. (15 de juliol de 2001). Inventari de zones humides de Catalunya. Accessible a <http://gencat.es/mediamb/pn/2inventari.htm>.
- Mercadal, G & Palomeras, E. 1998. *Auditoria ambiental de Vacamorta*. Treball inèdit.
- Pascual, G. 2001. *Breu història de l'abocador de Vacamorta*. Escrit inèdit.
- Solé Sabaris, L. 1957. «Livret-guide de l'Excursion N L Pyrénées. Ampurdán». *I Congrés INQUA*.

L'abocador comarcal, «l'abocador controlat»?

Una part de la zona de Vacamorta destinada a l'extracció d'argila per a la indústria terrissera ha estat convertida en un abocador industrial per a residus inerts i no especials, inaugurat el setembre de 2000. Segons la legislació vigent, després de l'explotació aquestes Terres han de ser recuperades, i una possibilitat és omplir el vas amb els residus d'un abocador. La instal·lació ha aixecat una forta crítica social i la creació de la Plataforma Alternativa a l'Abocador de Cruïlles (PAAC).

Cal dir que la legislació vigent sobre activitats molestes, nocives insalubres i perilloses, en el moment en què es va aprovar l'esmentat projecte, deia que, instal·lacions d'aquesta mena havien d'estar a més de 2 km de les zones habitades. Aquest abocador comarcal es troba només a 200 metres de la urbanització de Puigventós.

En el projecte presentat prèviament, es manifestava que els llixiviats serien tractats *in situ* a la mateixa instal·lació. Aquesta depuradora encara no s'ha construït, i per mitjà de la premsa s'ha sabut que els llixiviats són transportats a altres depuradores, entre elles la de la Bisbal (Pascual, 2001).

Segons la PAAC, també es considera que en diverses ocasions, coincidents amb períodes de pluges, s'han produït abocaments -per part de l'empresa que gestiona l'abocador- d'aigües residuals sense tractament que arriben fins als estanyols.

La PAAC ha recollit mostres d'aquests abocaments en tres episodis diferents, que han estat analitzades pels laboratoris Gairin de Girona i SEPRONA, i en algun moment han donat resultats molt superiors als esperats, en aigües de pluja, per certs paràmetres com: demanda química d'oxigen (DQO), que inclou tots els contaminants no biodegradables, i per tant de component tòxic; el plom, que en una ocasió va donar un resultat 20 vegades per sobre del valor màxim establert per les aigües superficials segons el R.D. 1541/94; l'arsènic, que en el mateix moment i punt de mostreig va superar amb escreix les recomanacions menys estrictes; el zenc que s'associa amb els residus industrials i les cendres d'incineració; i el carbó total orgànic (TOC), l'amoni i els nitrats que indiquen contaminació de caràcter orgànic.

Estat actual del litigi

Tal i com expressa la sentència del Jutjat Contencions Administratiu núm. 1 de Girona, el 19 de juliol es va ordenar l'anul·lació de la Comissió de Govern de Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura que el 14 de juliol de 2000 va autoritzar l'activitat del dipòsit controlat de Vacamorta, per no respectar les distàncies prescrites a l'article 4 del RAMINP (reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses).

L'Ajuntament no va recórrer la sentència, però la Generalitat de Catalunya i l'empresa explotadora de l'abocador interposaren un recurs d'apel·lació que fou denegat pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya a final de gener de 2003.

D'altra banda, durant l'agost de 2002 l'empresa explotadora de l'abocador va sol·licitar una autorització per tal de construir un *nou abocador a la mateixa zona*.

A més, la PAAC ha preentat una querella al jutjat sobre danys a la salut de les persones i al medi ambient, és a dir, sobre presumptes delictes ecològics. També ha presentat una denúncia a l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) amb còpia al mateix Ajuntament de Cruïlles, a la Junta de Residus, al Consell Comarcal del Baix Empordà i al Fiscal General de Medi Ambient de Catalunya, per les aigües de *no pluja* que s'aboquen al camí des de l'interior de les instal·lacions de l'abocador, tenint en compte que l'empresa que ho gestiona encara avui no té permís per abocar aigua de pluja, tal i com es pot comprovar en la documentació que la PAAC ha obtingut de l'ACA.

Rebliment de l'estanyol Cordat durant el novembre de 2001. El rebliment és una de les principals alteracions perjudicials que pateixen els estanyols.

